

TOMÁS BAIRÉAD PAPERS

GP2/28

Galway County Council Archives

GP2/28(1)

An Caraigheas

Troscadh Mor I Laetheannta Ar nOige

Is pimeádaí an mac é Pádraic a' Sada m'oiu—tá an Caraigheas i ndáil le deic tair.

Sháinne tobac níos cáit ré i scaiteamí aon Caraigheas le 50 bliádan. Cé go bhfuil ceathrú díge sail a fásáil Satairn Cárc le bliádananta shuime, leanann ré den treamhshár, agus ní blaffaó ré de go dtí maraon Dé Dóinnais.

Má buailteann tú ipcead éithe orúce Dé Satairn imreacáó ré duit go bhfuil an píopa líonta aiseo mar bh' éithe Satairn Cárc leir na bliádananta i scaon naé mbéiró moill dá laigheas ar maraon Dé Dóinnais.

Ní go maí a éolúcaóó ré an orúce rin ac as rmaoinead ar an tobac. Ina dtiarú rin ní túibhrad ré de páraim don duit go ngeillefeadó ré dó; ac béiró ré ina fúide leir an rmoilais ar maraon le forcun tobac a éitheam.

Ac ní bhíis le Pádraic, ná curo maí leir, an tiorcaó a bhof ann anoir le h-ar ar tiorcaó a bhof ann 30 mbliádaná ná dá reór bliádananta. 6 foin.

Tae Dubh.

Ní fearad mé an fearad muinn-tir an tae m'oiu an tiorcaó rin éor ar bit. Bí aithe asam ar fean-bean (na spárta go dtusa Dia ví) naé dtáigeadó shiem ipcead ma beal ó orúce Dhiaradain go dtáigeadó pí ón altóir Dóinnac Cárc. Agus nfoir meara-vi i ar bealac ar bit. Sáruis pí an ceitre reoir.

An tae túb da meara-liom féin laeacannca an tiorcaó móir le linn mo díge. Shinn iarrad an reéal a leigheas le rúicra ac nfoir' fhuirca a leigheas.

"Scop! scop! a plearsais!" aoir mo fean-mácair liom lá, "rseair go fearad an rpanós ra scupán le na bhfuil de rúicra asac ann. Agus rseair go mberó an oipead péir ionniac leir an méro rúicra tá dá foir asac go n-ároó' ríad leo tú."

Cuir na péirí faicéor-oirn agus o'éirig mé ar an rúicra ar fad, beagnac.

Leigheas Eile.

Toruis mé as rmaoinead anrrin ar leigheas eile agus lá amáin mí mé go raib iongantar véanta asam. Bí an oipead pimeíto oim ip bead ar liais móir a bead t'péir leigheas fásáil ar eitinne ná salra do-leighearta eisint bead as reioad ná scéacra leir.

Nfoir sáó tae túb shánda a ól uairó rin amac. Sealacán uirde an leigheas a bí asam leir an tae a sealacó.

"Soparó díot," aoir mo fean-mácair nuair a d'innir mé an reéal of. "Ip meara tú ná luicé bhírce na

TADÓ: Cím go bhfuil do píopa in do lámh. An tuis tú an maísaíl a comngis tú le 50 bliádan?

LIAM: Níor bris, go venim. Mí mé ac as líonad mo píopa anois. Mí beagnacó mé go dtí maraon Dia Dóinnais é.

hdóine—an t'eam naé ngeilleann do Dia ná do dume lá feacanta an r'póula," aoir pí. "Nac léar duit, a éloisinn éimín, naé mbeadó an Caraigheas bhírce dá ríud asac nó go scuirceá ud in do curo tae."

Nfoir glacáó leir an leigheas rin!

Iasc Guirt.

Nac iad na ríi oibre a raorunseadó é an t-am rin! Díod Lasaí oclair, vár líom airta teacó 'un an tise d'oir an tinnéir; ac ní véanaróir clainrán. Muzanna móra bhocáin, san bainne san tava, a bhof le n-ól aca na laeacannca móra tiorcaó; agus fadaí agus iarc shuirce ip ion-tamla a bí aca le n'iteadó. Ac cá bhíor d'inn nárb' feairí é 'ná curo maí de bíad an tae m'oiu?

D'fáirceadó an t-iarc shuirce tair carta, céarta oirta ac ní ólraoir veor bainne dá bhfaíoir an raogal. Bí cleacra aca ar an scupadcan agus ní raib an tiorcaó i n-don feannac a bainne arca. Uirce min-coirce an veoc a bhof aca de shnac—lám cana de i bhofac fá'n sclairde ón ngeim le tair an éir a d'bhí. Ip beagnac bhfuil an veoc rin imtígce ar an raogal ar fad i n-áiceada cé go nveirceair anoir go bhfuil ré ar na veocanna ip feairí agus ip polláine dá bhfuil le fásáil.

Aoine Chéasta.

As bualad coirce d'inn na reioadó doine céarta amáin Pádraic a' t'Suirce nuair a t'ré ipcead ar fúo a' tise cuit na fean-mácair ina copa buinn, ina fainne. Ip beas náir reannuiris ré.í.

"Tá mé imtígce ar mo meabair, beagnac," aoudairt ré.

"Dia dáir réirteac—céaro tá sabáil duit?" aoir mo fean-mácair.

"Sonac! sonac! sonac!—tabair dom píopa feola ná fuo éisint go beoadó," ar reirean.

"Ar n'óis ní forfad rionnais na Coille Ruairde feol doine céarta."

"Dá mbéiró ré leac go n-forfad," aoir Pádraic a' t-Suirce.

LUABHAN GASC.

An Caraigheas

Troscadh Mor I Laetheannta Ar nOige

Is pimeádaí an mac ó pádraic a' Sada inoim—cá an Caraigear i ndáiríre le veit, tair.

Sháinne tobac níos cáit ré i scaiteam don Caraigear le 50 bliadán. Cé go bhfuil ceathair aise bail a fásáil Satáin Cárc le bliadanta goimre, leanann ré den trean-shnáir, agus ní blarfad ré de go dtí maroin Dé Dóinnais.

Má buaicann tú ircead éiuge orúce Dé Satáin imreódaí ré duit go bhfuil an píopa líonta aise mar bí 'cuile Satáin Cárc leir na bliadanta i gcaoi nac mbéid moill dá laigear ar maroin Dé Dóinnais.

Ní go maic a coúlódaí ré an orúce rin ac 45 rmaimead ar an tobac. Ina dáiríre rin ní tairfad ré de páraim don duit go ngeillfead ré dó; ac béid ré ma fuid leir an rmdais ar maroin le forcum tobac a cáiteam.

Ac ní bhíis le pádraic, ná curó maic leir, an tiorcaí a bhíor ann anoir le h-air ay tiorca a bhíor ann 30 bliadán ná dá réor bliadanta ó foin.

Tae Dubh.

Ní fearac mé an fearfad muinn-tir an tae inoim an tiorcaí rin cor ar bit. Df áithe agam ar fear-bean (na sháirca go dtusa Dia úi) nac tóigead shreim ircead ina béal ó orúce Dáiríraoin go dtigead rí ón altóir Dóinnac Cárc. Agus nioir meara-oi f ar bealac ar bit. Sáirnis rí an ceithe réoir.

An tae dubh ba meara liom féim laetheannta an tiorcaí inoim le linn mo óise. Shinn isirnaic an récal a leigear le ríúcha ac nioir' fhuirca a leigear.

"Scop! rtop! a plearras!" aoir mo fear-mácair liom lá, "rgearr go fearfad an rúnóg ra zcupán le na bhfuil de ríúcha agac ann. Agus rgearr go mbéid an oimead péirce ionnat leir an méir ríúcha cá dá foir agac go n-árod' ríad leo tú."

Cuir na péirce fearceor-oiim agus o'éirig' mé ar an ríúcha ar ríad, beagnac.

Leigheas Eile.

Topuis mé 45 rmaimead annrin ar leigear eile agus lá amáin mí mé go raib iongantair véanta agam. Df an oimead rí méirce oim rí véad ar liais móir a véad t'réir leigear fásáil ar eicinne ná sáirca vo-leigearca eigrice véad 45 réiodad na scéarca leir.

Nioir sáirca tae dubh sháirca a ói uairé rin amac. Sealacán uibe an leigear a bí agam leir an tae a sealad!

"Sonaró díot," arf mo fear-mácair nuair a o'innir mé an récal of. "Is meara tú ná luic bhírce na

CAOS: Cím go bhfuil oo píopa in oo lámh. An bris tú an ríúcaíl a éoinnís tú le 50 bliadán?

LIAM: Nioir bris, go veimín. Mí mé ac 45 líonad mo píopa anois. Mí veangódaí mé go dtí maroin Dia Dóinnais é.

hÁoine—an tjeam nac ngeilleann oo Dia ná oo daine lá feacanta an ríúcaíl. aoir rí. "Nac léar duit, a éloisinn éimín, nac mbéad an Caraigear bhírce dá ríúch agac nó go zcupácaí ud in oo cúro tae."

Nioir glacat leir an leigear rin!
Iasc Guirt.

Nac iad na ríú oibne a raonruigead é an t-am rin! Díot lazar ocair, oim líon oita teacé 'un an tige dóib am dinnéir; ac ní véanaróir clamrán. Múganna móra bhócaín, san bainne san tairca, a bhí le n-ól aca na taeceannta móra tiorca; agus fadaí agus iare zuirce rí ion-tamla a bí aca le n'itead. Ac cá bhíor dóinn náir' fearf é 'ná curó maic de bíad an tae inoim?

D'fáircead an t-iarce zuirce tairce carca, céarca oita ac ní dífaróir veoir bainne dá bháiróir an raogal. Df cleacáca aca ar an zcupácaín agus rí raib an tiorcaí a n-don feannacá a baic arca. Mírce min-coirce an veoc a bhíor aca de sháirca—lám cana de i bhfolac fá'n sclairde ón ngréim le tairce an éirce a tóirce. Is beagnac bhíor an veoc rin imtigrce ar an raogal ar ríad i n-áircaca cé go nveircear anoir go bhíor ré ar na veocanna rí fearf agus rí foilaine dá bhíor le fásáil.

Aoine Chéasta.

45 bliadad coirce dóinn r'z réiodól Aoine Céarca amáin a bí pádraic a t'zuirce nuair a éimís ré ircead ar ríad a tige cuis mo fear-mácair ina cora buinn, ma fain-rit. Is beas náir rcainnruis ré f.

"Cá mé imtigrce ar mo meadair, beagnac," aoir dait ré.

"Dia dáir réircead—céarce cá sáirca duit?" aoir mo fear-mácair.

"Sonac! sonac! sonac!—tabair dom píopa feola ná ríad éigrice go beo dá," ar rírean.

"Ar noigis ní forfad rionnais na Coille Ruairde feol Aoine Céarca."

"Dá mbéid ar' builad ar' dait veimín-re leat go n-forfad," aoir pádraic a' t-zuirce.

LUABHAN OABO.

MOLADH CARAD

"Níl pian, níl peannairt, níl salra
éom éom-éadúite
le bás na seanad ná gearad na
seompánac."

Is iomda Saedéal fá baol-brac bróin
indiu. Salra éom-éadúite é an bás ar an
mbeo i seomúite; ac ruo an-éasta ar
fad é nuair a sguabas sé an sméar-mullais
eis. agus sin é díneac acá déanta aise
an badea seo. D'féadad sé na céasta a
énoctad leis agus ní aircocad an cin uaiti
iad; ac cailteanas d'Éirinn ar fad bás
Tomáis Uí Máille. Sé an iarrad is measa
a fuair an Saedils le fada ó an lá é.

Uí áro eolas ag an Máilleac an an tsean-
Saedils, an an meadon-Saedils agus an
Saedils na h-áimsire seo. Cuir sé suim is
na sean-ruoi le meadair a baint asca, agus
cruaid-éisteanna a sgailead agus ar
maite leis an sgoilireac. Ac níorb'
feanac aise san é agus ag sgoilair eile:
Uí fíos aise gur beag ab' fiú ná sean-
éadma loma, mara mbéad an fuil agus
an feoil agus an súg asainn freisin. Uí
bríg sin, san ruo heo ba mhó a suim,
díneac mar ba mhó a suim is na Saedil-
seoini bocta an ruo Conamara ná i n-éom
ar bit eile.

An thunnair a raib sé d'áó ortá aine
maic beit aca air ní déanta siad dearmad
so bráca ar an taca eolais agus Saedilge
Uí iscís ma éoiseann aise. agus sé an
c-údar bróin is mó acá ag sabail uóio seo
a bfuil a seoirde sa n-Saedils agus sa
léigean aca, so bfuil sé ag tabairt an
oimead den taca sin fá'n sgrait leis.

Uí a lán déanta aise, ac níl leat-bríg
annsin le h-ais an méio a déanta sé dá
deugad Dia saogal uó. Leadar ní raib don
baint aise leis nac bfuil long an léiginn air
agus cairde agus caicneam le baint as,
agus is mór lué (soghlumta) na Saedilge fá
éomair' aise. Na Saedil an maic leo ómós
agus ondir a trahaint uó níl don éad is
feanac le na déanaí ná aicris a déanaí
an a éom saotair so seintear an éio
póadain an an obair d'annsa le na éio-
an Saedils a éur i n-uáctar sa cin seo
anist.

Is cosaint so díocfa an lá nuair a
éimpeas Saedil léac os a éiom. Ac is
beag le ná na éioa agus an moineal
i seomóreas an leaca a cóis sé féin uó
féin le na Saedil. Mara b'ágar sé ma
dianó ac "An Déal Deo" amáin béad a
aim fá éad "an fad is bás Saedils i
n-Saillín" agus meas an an léigean.

Sollse na b'fáiccas dá anam.

SEAN PAIDREACÁ

Sábháil mé a Íosa,
Anoéit is go bráde,
Tar saé oile is peacaó,
Is líon mo éirí le grá;
Má páigim bás as seo go
maidin,

Imeasc na n-Angeal bán,
Ar neamh go raib m'anam,
I léam Íosa Árd.

Ceitre comhéil ar mo leaba,
Ceitre Anglí oréa seantá,
Má páigim bás as seo go
maidin,

I bpláistís Dé go raib m'anam.

Cuairt mé suas i nSámpáin
Deannaéit,

Casaó an Maighean Deanna-
te liom,

Bí óá leabhar déas ma lán
aici,

Agus óá paidir déas óá rá
aici.

Aóráim Tú mo Tíarns Íosa
Chríost agus glacaim míle míle
buíochas leat mar shéall ar saé
a ndeanna Tú agus ar putain
Tú, agus ar céas Tú ar an
sCrois ar son an domhain go
léim. A Chríost, a Mhe Dé, go
meascáid Tú féin agus an
Maighean Deannaite anuas
oráim agus go gcuirfid Tú ear
anaéim na bliana muid uilis go
léim le cúnam na n-Angeal
agus na Naomh go léim.

AR SON NA n-ANAM I bPURGAD-
ÓIR—A Íosa úilis, déan trócaire
ar na n-anama boéta atá i
bpéim. Tá brón oréa anois nár
éirighar grá níos mó duit
nuair a bíodar ar an saol seo.
A Íosa, a cara na n-anam i
bpéim, tóg suas go neamh iad.
A Muire, a Máear, iarr air
go saolfa féin a saorad má
táit i bpéim. A Íosa, a puair
bás ar an sCrois, déan tróca-
aire oréa. Amen.

**TÁ CAIL AR
FUO FÓDLA
AR EARRAÍ**

Uí Máille
siopa an bneidín,
SAILLÍN

G.P. 28 (3)

Lureach Phadraig

The following is a translation of St. Patrick's Breast-plate from old Irish into modern Irish by An t-Ath. O Maolaithe, C.S.S.R., M.A.:

Eirim inniu :
de neart tréan—
gairm na Tríonóide,
creideamh sa Tréacht,
admháil na hAondacht :
Cruthaitheoir an domhain.

Eirim inniu :
de neart ghlin Chríost is a bhatsteadh,
de neart a chrochta is a adhnacal,
de neart a aiséiri is a dheasgabháil,
de neart a thuirling is breithiúnas brátha.

Eirim inniu :
i neart grá Sheirifim,
in umhlaocht aingeal,
i bhfreastal ardaingeal,
i ndóchas aiséiri ar cheann luaocht,
in urnaithe uasal-athar,
i bhfáistíneacht fáith,
i seanmóireacht aspal,
i gcreideamh coinfeasóir,
i nglaineacht naomh-iníon,
i ngníomha fear firéan.

Eirim inniu :
de neart neimhe,
de shoilse ghréine,
de ghíle ghealáil,
de loinnir thine,
de mhíre lasrach,
de luas gaoithe,
de dhotmhneacht mhara,
de shutochan talún,
de dhaingne carráige.

Eirim inniu :
neart Dé do mo sheoladh,
cunhacht Dé do mo chumhdach,
ciall Dé do mo ghabháil,
rosc Dé do mo threoraí,
cluas Dé do m'eisteacht,
briathar Dé do m'urabhra,
lámh Dé do mo chosaint,
bealach Dé do mo tharraingt,
sciath Dé do mo dhídean,
slua Dé do m'fháire—
ar mhealladh deamhna,
ar chathú dúilcí,
ar mhianta na collainne,
ar gach duine bhfuil oíe díge dhom—
i gcéin agus i bhfogas,
in uaigneas agus i gcomhlúadar.

Cuirim na huile neart seo idir mé
agus nimh-naimhde corp agus anam,
agus asarlaocht saobh-fháithe,
agus áubh-reachta gíntleacht,
agus saobh-reachta ciriceacht,
agus ceilg íolaíocht,
agus geasa nua, gabhne agus draoithe,
agus gach fíosa a n-áillios anam duine.

Críost do mo chumhdach inniu :
ar nimh, ar loscadh,
ar bháthadh, ar ghoineadh,
go ngnóthad éire luaocht.

Críost liom,
Críost romham, Críost i mo dhíaidh,
Críost ionam,
Críost fúim, Críost tharam,
Críost ar mo dheis, Críost, ar mo chli,
Críost le mo lui, Críost le mo shuí, Críost le m'éirt,
Críost i gcrot gach duine dhá smaointíonn orm,
Críost i mbéal gach duine dhá labhrann fúim,
Críost i súil gach duine dhá ndearcann orm,
Críost i gcluais gach duine dhá n-éisteann liom.

Eirim inniu :
de neart tréan—
gairm na Tríonóide,
creideamh sa Tréacht,
admháil na hAondacht :
Cruthaitheoir an domhain.

Domini est salus. Domini est salus. Christi est salus. Salus, Christe, tua nobiscum. Amen.

[An bun-téacs le fáil i Theaurus Palaeohibernicus (Stokes agus Strachan), Iml. 2, 11.354-8. Measain scoláirí gur san 8 céad a cumadh é. Molann Tíreachtán do mhanaigh na hÉireann i Leabhar Ard Macha "canticum eius scotticum semper canere".]

GP2/28 (5)

Books And Their Writers

Retrospective Adventures. By Forrest Reid. (Faber and Faber. 12/6 net).

To look back on what one has written is a melancholy adventure for most people, but to Mr. Forrest Reid, with decades of patient craftsmanship behind him, the past holds no terrors. Here in this book he has collected essays and stories going back thirty years and if he has revised and largely re-written many of them, we may well believe that it was due to the craftsman's never-failing desire to polish his work still more rather than to the consciousness of any large imperfections.

The essays are in the main concerned with books and writers, and lead the reader more often along the by-ways than the highways of literature. There is, for example, a paper on that peculiar and unpleasant French genius, Arthur Rimbaud; an entertaining account of a boy prodigy of a hundred years ago, Master Romney Robinson, who churned out atrocious verses to order and was hailed as a genius; and perhaps best of all, an appreciation of the sadly-neglected and almost forgotten Seumas O'Kelly.

A genius, Mr. Forrest Reid calls him, and adds: "I use ~~the~~ words deliberately, for his best stories have a poetic substance, a beauty of light and of atmosphere, a beauty of tenderness and of understanding, that imply something more than talent. And there is always the lovely natural beauty, rising dream-like through them, of the most beautiful country on earth."

This was written in 1920; the fact that twenty-one years after Mr. Forrest Reid still stands by that judgment is the most eloquent tribute that could be paid to the memory of Seumas O'Kelly.

F. J. K.

G.P.2/28(6)

1939

TIMES, MONDAY, MAY

OF THE

Recent Gaelic
Books

"MO CHARA STIO" the opinions of the late Stephen MacKenna, his conversations with and letters to the author. These deal principally with the development of Irish and the evolution of a modern style for Irish writers. Although not all Mr. MacKenna's opinions are likely to carry conviction, most persons will agree with him concerning the need for taking infinite pains and for hard work if anything of permanent value is to be produced in Irish. It is a pity that the author sometimes forgets the teaching of the purist and stylist, whom he seems to admire so much. Translated literally into Irish, such phrases as "I gcló fuar" (In cold print) and "Ag spréacharnaigh ar nós déamoinn" (Sparkling like a diamond) can hardly be said to sparkle in their new dress.

Stephen MacKenna seems to have been a remarkable man in some ways. In his military ambitions he was somewhat unfortunate (or was it fortunate?). When he arrived in Athens in 1897 to fight for Greece, the Turks had virtually won, and when he offered his services at the G.P.O. in 1916 he was rejected as physically unfit.

MacKenna resigned from the *New York World* in circumstances possibly unique. He was in charge of the Paris office of this once influential paper when Joseph Pulitzer, the owner, sent from his yacht on the Riviera a message to MacKenna to give to a servant at the Gare de Lyons for the yacht six chickens and six young hucks. MacKenna sent the following telegram: "Refuse de vous acheter six poulets et six cançons; ceci est ma résignation."

The book gives fitful glimpses of George Russell, Syngo and James Stephens—all intimate friends of MacKenna—with an entertaining story about Tolstoi. MacKenna seemed to have a much higher opinion of Tolstoi than of any other writer of his time.

"An Bheatha Chrúbháidh" is a translation from the Latin of St. Francis de Sales by Father Filip Ua Raghallaigh, a Franciscan priest in Prague. One thing likely to recommend this book to most readers is the simplicity of its Irish. Considering that the translation was made in 1670, its similarity to present-day Irish is remarkable. Containing over 360 pages of clearly-printed matter, this book is wonderful value.

"Carn Tighearnaigh" has 26 pieces of poetry by An tAthair Conchubhar O Briain, P.P., of Castlelyons, Cork, who died in 1720. The author rarely deviated from the style practised by the bardic schools of that period. Perhaps one of the most touching poems is that dealing with the banishment of a Cork bishop in 1702, while there is a beautiful, if pathetic, verse picturing a party of "Wild Geese" anxiously waiting for the ship to take them to Spain.

The two translations are well up to the standard that readers expect from such well-known writers as Colm O Gaora and Piaras Béaslaí.

G.P.2/28(6)